

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

5.6.2013

B7-0260/2013

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

Relvaeksport ning nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP rakendamine (2013/2657(RSP))

Anneli Jäätteenmäki, Graham Watson
fraktsiooni ALDE nimel

B7-0260/2013

**Euroopa Parlamendi resolutsioon relvaekspordi ning nõukogu ühise seisukoha
2008/944/ÜVJP rakendamise kohta
(2013/2657(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad¹,
- võttes arvesse välisasjade nõukogu 19. novembri 2012. aasta kohtumise järeldusi ühise seisukoha läbivaatamise kohta,
- võttes arvesse nõukogu tavarelvastuse ekspordi tööühmas (COARM) käimasolevat ühise seisukoha läbivaatamist, mis ühise seisukoha artikli 15 kohaselt on ette nähtud pärast kolme aasta möödumist selle vastuvõtmisest,
- võttes arvesse COARMi 13. ja 14. aastaaruannet²,
- võttes arvesse kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia loetelu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1232/2011 (millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 428/2009, millega kehtestatakse ühenduse kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, edasitoimetamise, vahendamise ja transiidi kontrollimiseks) lisades,
- võttes arvesse määrust 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, ja selle 2013. aasta läbivaatamist, mis on ette nähtud ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavas,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiivi nr 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta,
- võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2002. aasta ühismeedet 2002/589/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu osalemist väike- ja kergrelvade destabiliseeriva hankimise ja leviku vastases võitluses ja millega tunnistatakse kehtetuks ühismeede 1999/34/ÜVJP, samuti väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastase võitluse ELi strateegiat, mille Euroopa Ülemkogu 15.–16. detsembril 2005. aastal vastu võttis³,
- võttes arvesse nõukogu 23. juuni 2003. aasta ühist seisukohta 2003/468/ÜVJP relvavahenduse kontrolli kohta,
- võttes arvesse sõjaliste kaupade ühist Euroopa Liidu nimekirja, mida ajakohastati 27.

¹ ELT L 335, 13.12.2008, lk 99.

² ELT C 382, 30.12.2011, lk 1; ELT C 386, 14.12.2012, lk 1.

³ Euroopa Liidu Nõukogu, dokument 5319/06, 13.1.2006.

veebruari 2012¹,

- võttes arvesse nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP korrapäraselt ajakohastatavat kasutusjuhendit, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad²,
 - võttes arvesse 12. mail 1996 sõlmitud Wassenaari kokkulepet tavarelvastuse ning kahesuguse kasutusega kaupade ja tehnoloogia ekspordi kontrolli kohta, samuti 2011. ja 2012. aastal ajakohastatud loendeid nende kaupade, tehnoloogia ja laskemoona kohta³,
 - võttes arvesse ÜRO rahvusvahelist relvakaubanduslepingut, millega kehtestatakse ülemaailmse tavarelvade kaubanduse ühised siduvad standardid,
 - võttes arvesse oma 13. juuni 2012. aasta resolutsiooni ÜRO relvakaubanduslepingu läbirääkimiste kohta⁴,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 42 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 346,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et relvaeksport mõjutab inimeste turvalisust ning seepärast tuleks see siduda läbipaistva ja tõhusa relvastuskontrollisüsteemiga;
- B. arvestades, et ELi riigid on tunnistanud, et kauplemine sõjatehnoloogia ja -varustusega ei ole tavaline kaubandus ja et sellesse kategooriasse kuuluvate objektide ekspordi suhtes tuleb olla eriti ettevaatlik;
- C. arvestades, et Stockholmi Rahvusvahelise Rahu-uuringute Instituudi (SIPRI) andmetel on ELi liikmesriigid üheskoos maailma relvaeksportijate seas teisel kohal, jäädes ainult veidi maha Ameerika Ühendriikidest, ja arvestades, et aina rohkem relvi tarnitakse väljaspool ELi asuvatesse riikidesse;
- D. arvestades, et liikmesriikide relvaeksporti peamised sihtpiirkonnad väljaspool ELi on Lähis-Ida, Põhja-Ameerika ja Aasia; arvestades, et peamised vastuvõtavad riigid on Saudi Araabia, Ameerika Ühendriigid ja Araabia Ühendemiraadid;
- E. arvestades, et relvatööstus kutsub üles relvaeksporti laiendamisele ja arvestades, et seda üleskutset toetavad paljud poliitikud ja parteid, et tugevdada Euroopa kaitsetööstust, tehnoloogilisi oskusteadmisi, tarnekindlust ja valmisolekut;
- F. arvestades, et ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP on valitsustevaheline koostöövahend ja õiguslikult siduv raamistik, milles on kindlaks määratud kaheksa kriteeriumi, ja arvestades, et nende kriteeriumide rikkumise korral tuleks keelduda ekspordilitsentsi andmisest (kriteeriumide 1–4 puhul) või keeldumist vähemalt kaaluda (kriteeriumide 5–8

¹ ELT C 85, 22.3.2012, lk 1.

² Euroopa Liidu Nõukogu, dokument 9241/09, 29.4.2009.

³ <http://www.wassenaar.org/>.

⁴ P7_TA (2012)0251.

puhul);

- G. arvestades, et ühise seisukoha rikkumise puhuks ei ole ette nähtud sanktsioonimehhanismi;
- H. arvestades, et otsustamine relvaekspordi litsentsi lubamise või sellest keeldumise üle kuulub üksnes liikmesriikide pädevusse; arvestades, et kaheksa kriteeriumi kehtivust tõlgendatakse erinevalt, mis tähendab, et ELis järgitakse erinevaid relvaekspordi tavasid;
- I. arvestades, et ühise seisukoha artiklis 10 on öeldud, et kuigi liikmesriigid võivad võtta arvesse huvi, mida kavandatav eksport võib pakkuda majanduslikust, sotsiaalsest, kaubanduslikust või tööstuslikust seisukohast, ei tohiks sellised kaalutlused mõjutada ühise seisukoha aluseks olevate kriteeriumite rakendamist;
- J. arvestades, et kodanikuühiskond, teadlased ja vabaühendused on ühise seisukoha puudused kiiduväärselt päevavalgele toonud;
1. kiidab ELi esimese piirkondliku õiguslikult siduva tavarelvastuse ekspordi korra kehtestamise eest ja peab kahetsusväärseks, et ELil puudub siiani ühine poliitika relvaekspordi suhtes kolmandatasse riikidesse;
 2. rõhutab, et ELi ühine välis- ja julgeolekupoliitika ja ühine seisukoht ei tohiks erineda; leiab, et liikmesriikide ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ülesanne on tagada ühise seisukoha ja välispoliitika ühtsus;
 3. kutsub liikmesriike üles ühiselt kokkulepitud eeskirju ja kriteeriume täielikult täitma;
 4. on arvamusel, et nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP kasutusjuhendi sõnastus peaks olema täpsem ja vähem tõlgendamist võimaldav ning et juhendit tuleks vastavalt vajadusele ka edaspidi uuendada;
 5. märgib, et COARMi aastaaruanded on muutnud liikmesriikide relvaekspordi läbipaistvamaks; peab samas kahetsusväärseks, et andmekomplektid ei ole terviklikud ja nende sisu on kõikuv, kuna liikmesriikide andmete kogumise ja esitamise menetlused erinevad;
 6. tuletab liikmesriikidele meelde, et neil tuleb igal aastal esitada COARMile täielik teave oma relvatarnete kohta, nagu on kokku lepitud ja ühises seisukohas ette nähtud;
 7. kutsub üles analüüsima, kuidas ühist seisukohta riiklikes süsteemides rakendatakse; on arvamusel, et COARMi relvaekspordikontrolli analüüsimise suutlikkust tuleks tugevdada;
 8. on arvamusel, et tuleks luua ühtlustatud kontrolli- ja aruandlussüsteem, et saada korrapäraselt teavet selle kohta, kas ja mil määral üksikute liikmesriikide eksport rikub kaheksat kriteeriumi;
 9. on seisukohal, et ühist seisukohta tuleks täiendada korrapäraselt uuendatava ja avalikult juurdepääsetava nimekirjaga, mis annab teavet selle kohta, millisel määral eksport teatavatesse vastuvõtjariikidesse on või ei ole kooskõlas kaheksa kriteeriumiga; märgib aga, et litsentsimisotsused põhinevad liikmesriikide juhtumipõhistel kaalutlustel;

10. on seisukohal, et COARMi koosolekutel tuleks korrapäraselt nõu pidada valitsusametnikega, kes vastutavad riiklike ekspordilitsentside andmise eest, sest nad saavad oluliselt kaasa aidata ühise seisukoha rakendamisele ja vahetatava teabe paremale kvaliteedile; on lisaks seisukohal, et nõu tuleks pidada ka kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kes tegelevad relvaekspordi kontrolli temaga, samuti kaitsetööstuse esindajatega;
11. rõhutab, et tuleks kehtestada lõppkasutajate kontrollimise ja tarnejärgse tõendamise täiustatud süsteem, et võimaldada paremat teabevahetust liikmesriikide vahel ning et ELi delegatsioonidele tuleks anda vahendid liikmesriikide toetamiseks selle süsteemi nõuetekohasel rakendamisel;
12. leiab, et tuleks luua täiustatud süsteem, mis võimaldab liikmesriikide korrapäraselt ja ajakohaselt teabevahetust relvatarnete kohta endistesse embargoriikidesse;
13. nõuab, et parlamendis korraldataks iga-aastane arutelu ja koostatakse aastaaruanne ühise seisukoha rakendamise kohta, et tagada Euroopa tasandil asjakohane parlamentaarne järelvalve ja läbipaistvuse määr;
14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning komisjoni asepresidendile, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ja valitsustele.